DE ZORGSPECIFIEKE CONCENTRATIETOETS

Het conceptwetsvoorstel Aanscherping zorgspecifieke fusietoets (Zft) is op 13 augustus 2025 openbaar gemaakt. In dit voorstel wordt de huidige zorgspecifieke concentratietoets op onderdelen aangescherpt. We zetten de voorgenomen wijzigingen op een rij.

De Zft heeft momenteel vooral een procedureel karakter, waarbij de nadruk ligt op het zorgvuldig doorlopen van het fusieproces en de manier waarop stakeholders zijn geïnformeerd of betrokken. Het wetsvoorstel geeft de NZa meer ruimte om fusies in de zorg meer inhoudelijk te toetsen, met als doel dat publieke belangen zoals toegankelijkheid en betaalbaarheid van zorg beter kunnen worden geborgd. Tegelijkertijd moet er volgens het wetsvoorstel wel een balans blijven bestaan: de ondernemersvrijheid van zorgaanbieders moet niet onnodig beperkt worden en de administratieve lasten moeten niet aanzienlijk toenemen.

Uitbreiding van toetsing op continuïteit van zorg

De huidige zorgspecifieke concentratietoets kent alleen een continuïteitstoets voor cruciale zorg, zoals ambulancezorg en spoedeisende hulp. Het wetsvoorstel zou deze toets op continuïteit van zorg uitbreiden tot alle vormen van zorg, zoals omschreven bij of krachtens de Zorgverzekeringswet (Zvw) of de Wet langdurige zorg (Wlz), en forensische zorg. Hiermee is deze toets van toepassing op de meeste typen zorg. Alle partijen die deze zorg leveren, dienen ook inzichtelijk te maken welke gevolgen de voorgenomen concentratie naar verwachting heeft voor onder meer de toegankelijkheid en de continuïteit van zorg.

Beeld: Shutterstock

Toetsing op rechtmatigheid van zorg

De tweede voorgestelde wijziging geeft de NZa de mogelijkheid om een fusie of overname tegen te houden, als die de rechtmatigheid van de zorg ernstig in gevaar kan brengen. Dit kan bijvoorbeeld spelen als er een risico bestaat op financiële fouten, verkeerde tarieven of problemen met de jaarverantwoording. Bij de beoordeling kan de NZa ook rekening houden met eventuele lopende sancties of maatregelen die één of meerdere betrokken zorgaanbieders al opgelegd hebben gekregen.

Toetsing op kwaliteit van zorg

Daarnaast krijgt de NZa de mogelijkheid een concentratie te weigeren vanwege de kwaliteit van zorg en de consequenties voor de patiënt. De kwaliteit van zorg ziet niet alleen toe op het leveren van goede zorg, maar ook over hoe de zorg is georganiseerd. In de volgende vier situaties moet de NZa de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) vragen om een zienswijze over de kwaliteit van zorg:

1. Een lopende openbare maatregel die door de IGJ is opgelegd in verband met de kwaliteit van zorg
2. De concentratie is van dusdanige omvang dat deze ook bij de Autoriteit Consument en Markt (ACM) gemeld moet worden
3. De NZa ziet risico's voor continuïteit van zorg, of heeft een maatregel opgelegd in verband met onrechtmatige bedrijfsvoering van één of meer betrokken zorgaanbieders
4. Eén of meerdere betrokken zorgaanbieders hebben relevante en betekenisvolle negatieve media-aandacht of politieke aandacht gekregen.

De zienswijze van de IGJ dient als advies, waarbij de NZa uiteindelijk een eigen besluit neemt. Voor zorgaanbieders betekent dit dat zij bij een fusie of overname niet alleen procesmatig, maar ook inhoudelijk moeten aantonen dat de zorg continu en kwalitatief kan worden voortgezet, wat invloed kan hebben op hun strategische keuzes en organisatieplanning.

Mogelijke gevolgen van de Zft

Het wetsvoorstel geeft de NZa de mogelijkheid om een fusie of overname te weigeren als deze de continuïteit van de zorg in gevaar brengt of aanzienlijke risico's oplevert voor de kwaliteit of rechtmatigheid van de zorg. Zorgaanbieders moeten kunnen aantonen dat een concentratie de zorgprocessen versterkt en daarbij de kwaliteit en rechtmatigheid niet in gevaar komt. Anderzijds kan de NZa haar goedkeuring niet op grond van de rechtmatigheid van zorg of kwaliteit van zorgverlening onthouden, wanneer de concentratie bijdraagt aan de bevordering van de rechtmatigheid of kwaliteit van zorg, of als de weigering van de goedkeuring de continuïteit van de zorg in gevaar zou brengen.

Foutief aangeleverde informatie

Naast de uitbreiding van de Zft krijgt de NZa extra bevoegdheden om op te treden wanneer partijen in hun concentratie-effectrapportage onjuiste informatie aanleveren. Tot op heden kon de NZa alleen vooraf goedkeuring weigeren. Een eenmaal verleende goedkeuring kon de NZa niet terugdraaien, zelfs niet als achteraf bleek dat de beslissing op foutieve gegevens was gebaseerd. Daar komt verandering in. De NZa krijgt de mogelijkheid een goedkeuring voor een fusie of overname terug te draaien. Wat dat betekent, zal de praktijk moeten uitwijzen. Het met terugwerkende kracht vervallen van de goedkeuring is overigens wat anders dan het feitelijk terugdraaien van een concentratie.

De wetgever beseft dat het feitelijk terugdraaien onder omstandigheden niet mogelijk is en noemt daarnaast ook uitdrukkelijk als mogelijkheid om in plaats van het besluiten tot intrekking van de goedkeuring, ook een boete opgelegd kan worden van maximaal 500 duizend euro of, als dat meer is, 1 procent van de Nederlandse omzet van de betrokken zorgaanbieder(s). Deze wijziging benadrukt het belang van een zorgvuldige en correcte informatieverstrekking. Het niet verstrekken van bepaalde gegevens of het verstrekken van foutieve gegevens, kan na inwerkingtreding van dit wetsvoorstel dus aanzienlijke financiële en organisatorische gevolgen hebben.

Tot slot

Het is goed om te beseffen dat het hier gaat om een wetsvoorstel. De inhoud van dit wetsvoorstel kan nog wijzigen. Ook is het mogelijk dat de wet er uiteindelijk toch niet komt.

Kijk op www.internetconsultatie.nl/zorgspecifiekefusietoets/b1 voor het conceptwetsvoorstel Aanscherping zorgspecifieke fusietoets.

Puck Wijn,
Eldermans Geerts
Advocaten